

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. II. De Impedimento Sponsalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

Naturale, quo Polygamia prohibita eſt, prævalere non poteſt. Ergo &c.

Ad textum S. Auguſtini, ut cum Innoc. III. c. *gaudemus* cit. V. nec ulli notant Sanch. n. 26. Pont. n. 4. Wiestner n. 12, cit. in ſin. S. Pater intelligendus eſt de more, ſeu conſuetudine, fundata in revelatione, ſeu diſpenſatione Divina, & ab hac, non à ſolo uſu virorum plures uxores ducentium vim obtinere.

Quæritur 8. An humana aliqua, ſaltem Apoſtolica, autoritate diſpenſari ad plu-

ralitatem uxorum poſſit? *ſ. Negativè.* Ita DD. cit. cum S. Thom. diſt. 33. cit. q. 1. art. 2. eſtque concors omnium caterorum ſententia, & perſpicuè habetur c. *gaudemus* cit. V. nec ulli. Ratio obvia eſt? quia nulla humana poteſtate relaxari poteſt Jus naturale, vel Divinum, per tradita Libr. 1. Tit. 2. n. 56. Diſpenſatio autem illa Divina, ſeu conceſſio, quæ erat in Veteri Lege, jam eſt ſublata per Chriſtum, qui reduxit Matrimonium ad primævum ſtatum, ut eſſet conjunctio unius viri cum una femina.

S. II.

De Impedimento Sponſalium.

S U M M A R I U M.

29. Impedimentum Sponſalium de futuro eſt ſolum impediens.
30. Hæc per Matrimonium contractum cum alia, ſi valide id fiat, diſſolvuntur Sponſalia priora.
31. Manent tamen, ſi Matrimonium cum alia contractum ſit invalidè.
32. Utrum per ſubſequentis Matrimonium validum omnino extingatur obligatio priorum Sponſalium?
33. Fundamenta Sententiæ affirmantis.
34. Defenditur Sententiæ negans.
35. 36. Hujus Fundamenta.
37. Solvuntur Argumenta oppoſita.

Quæritur 1. Quale Impedimentum inducatur per Sponſalia de futuro? *ſ. Inducitur tantum impedimentum impediens, non autem dirimens: & hinc qui Sponſalia contraxit cum una, adhuc valide contrahere Matrimonium poteſt cum alia quacunque, niſi hæc conſanguinea ſit Sponſæ prioris in primo gradu; cum hac enim ob impedimentum publicæ honeſtatis dirimens invalidè contrahat. Pater Reſponſio ex c. duobus 1. b. tit. ubi ſtatuitur, Sponſo, cum alia Matrimonium contrahenti, imponendam eſſe poenitentiam de mentita fide, debere tamen manere cum ea, cum qua Matrimonium duxit. Non poſſet autem cum hac manere, ſi Sponſalia inducerent Matrimoniale impedimentum dirimens, ergo dicendum, quòd talis illicitè quidem, & cum injuria prioris Sponſæ Matrimonium contrahat, non tamen invalidè.*

Ex quo ſequitur, per Matrimonium ſubſequentis validum diſſolvi Sponſalia de futuro prius inita per c. *duobus* cit. c. *sicut* 22. de Sponſal. & c. *ſi inter* 31. eod. Ratio eſt, quia Matrimonium, etiam ratum tantum, eſt vinculum longè fortius, quam Sponſalia de futuro, cum iſta tantum tribuant jus ad rem, illud verò jus etiam in re conferat. Atqui vinculum fortius ſolvit id, quod minus forte eſt, ergo. *Conf.*

38. Per Sponſalia de futuro poſteriora priora non ſolvuntur.
39. Etiamſi illa jurata fuerint.
40. 41. 42. An poſteriora Sponſalia non ſaltem obligent caſu, quo priora ſunt diſſoluta?
43. 44. An adhuc priora implenda ſint, quando ſecundis acceſſit copula carnalis cum Sponſa poſteriore?
45. Rationes dubitandi.
46. 47. Reſpondetur cum diſtinctione.
48. Rationes dubitandi ſolvuntur.
49. *ſ. Sc.* An ut ex duobus Sponſalibus validentur poſteriora, autoritate Eccleſiaſtica diſſolvi priora poſſint?

Nam Matrimonium ſupervenienti Sponſalibus de futuro, cum alia initis, ſe habet, ut ſecunda venditio, facta cum traditione rei venditæ, reſpectu venditionis prioris, factæ ſine traditione rei. Atqui hoc caſu ſecundus emptor præfertur priori l. *quotiens* 15. C. de R. V. ergo etiam Matrimonium præfertur Sponſalibus prius initis.

Dixi autem per Matrimonium ſubſequentis *ſ. c.* validum: nam ſi irritum ſit, obligabunt adhuc priora Sponſalia. Joan. Andr. in c. *sicut* cit. n. 4. Ancharan. *ibid.* n. 6. Paludan. in 4. diſt. 27. q. 1. art. 3. caſ. 6. n. 24. Sanch. l. 1. de Matr. D. 48. n. 1. Zœſ. tit. de Sponſal. n. 33. quia ut Reg. 52. in 6. habet, *Non præſtat impedimentum, quod de Jure non fortitur effectum.* Alter tamen Sponſus à Sponſalium fide tum liber manet; quia tranſiens ad nuptias cum alia, cenſetur renuntiãſſe Sponſalibus antecedentibus. Sanch. l. cit. *Excipitur*, niſi etiam ipſe conſenſerit in Matrimonium alterius Sponſi cum alia; tunc enim cenſerentur Sponſalia mutuo conſenſu diſſoluta, & neuter ijsdem ampliùs teneretur, eſſi Matrimonium quocunque ex capite invalidum foret. Pirhing tit. de Sponſal. n. 38.

Quæritur 2. Utrum per ſubſequentis *ſ. c.* Matrimonium validum omnino extingatur obligatio priorum Sponſalium, vel ſolum ſuspendatur, ita, ut Sponſa de præſenti mor-

mortuâ, cum qua Titius contra fidem priorum Sponsalium contraxit Matrimonium, adhuc obligatus sit primam ducere vi priorum Sponsalium: *Negant* obligatum esse Joan. Andr. *in c. sicut cit. n. 4.* Ancharan. *n. 6.* Praposit. *n. 8.* Alex. de Nevo *in c. litteras n. 7. de despons. impub.* Paludan. *in 4. dist. 28. q. 1. art. 1. concl. 4. n. 8.* Gabr. *ibid. q. 2. art. 2. concl. 2.* Henriq. *l. 11. de Matr. c. 14. n. 2.* Sanch. *l. 1. de Matr. D. 48. n. 3.* Gutier. *de Matr. c. 27. n. 3. §. verum.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. n. 22.* Tanner. *tom. 4. D. 8. q. 1. dub. 4. n. 56. §. 57.* Rosignol. *de Sponsal. II. prenot. 6. n. 8.* Pirhing. *tit. de Sponsal. n. 59.*

83 *Fundantur 1.* Quia *c. sicut 22. de Sponsal.* dicitur fidem primorum Sponsalium irritam fieri per Sponsalia cum alia de præfenti inita. Igitur obligatio illorum omnino extinguitur. Sed obligatio semel extincta non reviviscit *l. qui res 98. §. aream 8. ff. de solut. ergo &c.* **2.** Quia cum Sponsalia, & Matrimonium sint obligationes ejusdem rationis, & ordinis, quippe utraque ex Justitia, & utraque facta homini, prior obligatio extinguitur per supervenientem fortiozem, sicut Votum strictioris Religionis extinguitur per Professionem subsecutam in Ordine laxiore *juxta c. qui post 5. de Regular. in 6.* **3.** Si Servus v. g. per stipulationem promissus sit, & postea manumissus, promissio, cum adimpleri non possit, penitus extinguitur, nec reviviscit, etiam si Servus ille denuo redigatur in servitutem *l. inter stipulantem 83. §. sacram 5. ff. de V. O. & l. qui res 98. §. aream 8. ff. de solution.* **4.** Contraria Sententia fovet periculum captandæ mortis alienæ, quatenus prior Sponsa, dum sibi jus aliquod ad Matrimonium superesse novit, nihil magis appetet, quàm ut Matrimonium cum Sponsa posteriore per illius mortem dissolvatur.

84 Sed his non obstantibus, dicendum, et si Sponsa hoc casu ob violationem fidei sibi datæ non amplius teneatur Sponsalibus, ijs tamen teneri Sponsum, si Sponsa sic velit. Ita Adrian. *in 4. q. 2. de Matr. ad 2.* Vega *l. 6. Summ. cas. 125.* Petr. de Ledesm. *de Matr. q. 43. art. 3. dub. 2. ad 2.* Conink *D. 23. de Sacram. dub. 4. n. 32.* Pont. *l. 12. de Matrim. c. 13. n. 4.* Hurtad. *D. 2. difficult. 7. Pal. tr. 28. D. 1. p. 21. n. 4.* Perez *D. 9. sect. 7. n. 5.* Zypæus *l. 4. consult. 5. n. 9. §. 10.* Hénric. Mayr. *de Sponsal. n. 141.* Haun. *Inst. Theol. de Matr. n. 601.* Sporer *de Matr. n. 208.* Wex *p. 5. tr. 2. p. 1. §. 7. n. 13.* König *tit. de Sponsal. n. 62.* Wiestner *ibid. n. 100.* Magnit. P. Schmier *p. 1. de Sponsal. c. 5. n. 22.*

85 *Ratio est,* quia si Sponsalia de præfenti supervenientia vim haberent omnino dissolvendi Sponsalia de futuro prius inita, eam haberent vel ex Jure naturali, vel ex

positivo: Non autem habent illam ex Jure positivo; quia *c. duobus c. sicut, & c. inter cit.* non dicitur, quòd Sponsalia priora omnino dissolvantur, vel extinguantur, sed tantum deciditur, Matrimonium, post illa in initum cum alia, esse validum, & eo copulatos non separandos. Sed neque hanc vim habent ex Jure naturali; quia hoc Jure spectato, obligatio Sponsalium prius initorum consistere potest cum Matrimonio, saltem quatenus illa respicit tempus istius per obitum dissoluti: imò hoc casu conveniens omnino erat obligationem priorum Sponsalium suspendi, ne is, qui fidem Sponsa priori datam violavit, ex malitia sua commo- dum referat, & pars laxa jure suo privetur etiam pro eo casu, pro quo ejusdem usum nihil impedit, aut moratur.

Conf. à paritate cum Voto Religionis, quo obstrictus, si DEO fidem frangat, & **36** Matrimonium ineat, ac consummet, non penitus liberatur Voto, sed adimplere illud, uxore defuncta, debet, & Religionem, si suscipiatur, ingredi: item cum venditione; nam et si casu, quo Titius e. g. equum, quem prius Cajo vendidit, antequam eum tradat, vendit Sempronio, & simul tradit, in eundem dominium equi transferat, casu tamen, quo iste equum eidem reddit, illum tenetur emptori priori tradere, cur non idem Juris sit in causa præfenti, præsertim cum omnimodam dissolutionem Sponsalium nec ratio suadeat, nec textus *cit.* evincant.

Hinc *ad 1. Argumentum n. 33.* propositum dico, aliud esse fidem irritam fieri, & aliud Sponsalia prorsus irritari. Irrita fides redditur, quando violatur, aut obex culpabiliter ponitur, quo minus servari possit; idque contingit in data Hypothesi: irritantur prorsus Sponsalia, quando eorum obligatio tollitur ex toto; quod in præfenti fieri negatur, cum ratio, & Jura plus non probent, quàm eam, durante Matrimonio cum alia contracto, suspendi, ac sopiri. *Ad 2.* Negatur paritas; nam Voto simpliciter strictioris, & solenni in laxiore Religione fides non diversis, sed eidem, scilicet DEO, datur, cui cum actualis traditio sui per Professionem in laxiore etiam Religione gratius opus sit, quàm sola promissio ingrediendi strictiorem mirum non est, quòd Ecclesia beneplaciti Divini interpres *c. qui post cit.* obligationem ingrediendi strictiorem Religionem aut declaraverit sublatam, aut contractam potestate sibi à DEO facta remiserit, præsertim cum hoc necessarium videatur ad conservandam Religionum pacem, & eas profitentium tranquillitatem. At in nostro casu fides data est Sponsis diversis, uni pactionis per verba de futuro, alteri consensus per verba de præfenti, quo jus prioris læsum quidem, atque suspensum, non tamen perpetuò remissum est. *Ad 3.* Servus manumissus statum totaliter mutat, &

& in conſideratione Civili alia perſona redditur, ut ad eò mirum non ſit obligationem de huiusmodi ſervo præſtando omnino perimì; non ita in Matrimonio, quod novum ſtatum, aut diverſitatem perſonæ in conſideratione Civili non inducit, ac proinde etiam non tollit obligationem ex prioribus Sponſalibus oriundam. Ad 4. Per accidens eſt, quòd Sponſa prior appetat mortem Sponſæ poſterioris, nec propterea jus, priori Sponſæ antecedenter quaſitum, auferri, vel infringi debet.

Quæritur 3. An ſicut per Matrimonium, ita etiam per Sponſalia de futuro poſteriora ſolvantur priora Sponſalia? Non ſolvi, etiamſi poſteriora jurata ſint. Ita Abb. in c. ſicut 22. de Sponſal. n. 8. Joan. Andr. ibid. n. 4. Anchar. n. 3. Sanch. l. 1. de Matr. D. 50. n. 2. Gutier. de Matr. c. 28. n. 1. Conink de Sacr. D. 23. n. 28. § 29. Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 5. Palao tr. 28. D. 1. p. 22. n. 1. § 2. Engl. tit. de Sponſal. n. 3. ſin. § n. 5. Pirhing. ibid. n. 56. Schambog. n. 84. & tit. præſent. n. 2. Reiffenſtuel ibid. n. 5. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponſal. c. 3. n. 38. & ſumitur ex c. ſicut 22. & c. ſi inter 31. de Sponſal. Unde huiusmodi Sponſalia ſecunda iniens tenebitur adhuc ducere priorem Sponſam, quamvis iſta, ſi velit, poſſit ab ijs, quæ cum illo contraxit, Sponſalibus reſiliere. Ratio eſt, quia ſecunda Sponſalia, etiam jurata, invalida ſunt, cum nemo poſſit validè rem aliquam promittere alicui, quam alteri validè obligavit.

Dixi, eſſi poſteriora jurata ſint; neque enim Juramentum eſt vinculum iniquitatis c. quanto 18. de Jurejur. aut obligationem inducit cum præjudicio tertij. Reg. non eſt obligatorium 58. de R. J. in 6. Addidi, partem alteram, ſi velit, eo caſu à Sponſalibus poſſe recedere; quia contrahens ſecunda Sponſalia eo ipſo cenſetur renunſiſſe prioribus.

Procedit autem reſponſio, ſive Sponſalia clàm, ſive coram teſtibus celebrata ſint; nam etiam caſu, quo priora clàm, poſteriora coram Parocho, & teſtibus fuerunt inita, per ſe loquendo prioribus ſtandum eſt. Per ſe, inquam; per accidens enim aliquando prævalere poſteriora hoc caſu poterunt, ut ſi Sponſus intelligat, ſibi, & priori Sponſæ omni probatione deſtitutis, etiam oblato Juramento, fidem in Conſiſtorio habendam non fore, ſed cenſuris compellendum ad ducendam poſtiorum, cum ſui majore infamatione &c. nam hoc caſu prior Sponſa rationabiliter contenta eſſe, atque jure ſuo cedere debebit, ut notat Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 5. § ſecunda.

Difficultas major eſt, an poſteriora Sponſalia non ſaltem obligent caſu, quo alterius conjugis morte, ingreſſu Religionis, renunſiatione &c. priora Sponſalia ſunt diſſoluta? Negant Sanch. l. 3. de Matr. D.

50. n. 6. & Pontius l. 12. de Matrim. c. 14. n. 2. Affirmant Covar. p. 1. de Sponſal. c. 4. §. 1. n. 10. & Rebell. l. 4. de Oblig. Juſt. q. 2. ſect. 2. n. 55. In concordiam has duas Sententias reducunt Perez D. 9. de Matr. ſect. 8. n. 6. & P. Wiefner b. tit. n. 19. adhibita diſtinctione; Vel enim Sponſalia poſteriora abſolutè ſunt inita, & collata in tempus, quo promittens adhuc obligabatur primis Sponſalibus; vel conditionatè tantum, & ſub conditione, ut tunc haberent vim, quando priora Sponſalia fuerint diſſoluta.

ſi primum, Sponſalia ſecunda per ſe, & vi promiſſionis non obligabunt, etiam poſt priorum diſſolutionem. Ratio eſt, quia durante priorum valore, & obligatione, promiſſio Matrimonij alteri facta invalida fuit; quod autem initio invalidum eſt, tractu temporis non convaleſcit. Addidi autem, per ſe, & vi promiſſionis, per accidens enim v. g. caſu quo Virginem, aut Viduam honeſtam, Sponſalium priorum ignaram, ſub ſpe Matrimonij quis corrupiſſet, eam, prioribus per mortem, aut alio modo diſſolutis, teneretur ducere, ſaltem ratione damni, quòd alia ratione compenſari non poſſet.

ſi verò ſecundum fiat, & Sponſalia inita ſint ſub conditione, ut teneant, & obligent, cum priora fuerint diſſoluta, clarum eſt, diſſolutione priorum facta, ſic promittentem ſtare promiſſis, & poſtiorum teneri ducere; nam etiam ante diſſolutionem obligabant conditionatè. igitur diſſolutione facta, ſub qua tanquam conditione inita ſunt, obligabunt abſolutè.

Quæritur 4. An adhuc priora Sponſalia implenda ſint, quando ſecundis acceſſit copula carnalis cum Sponſa poſtiora? Certum eſt 1. implenda priora Sponſalia eſſe, ſi etiam iſtis copula carnalis acceſſit; cum enim hoc caſu utriusque damnum æquale ſit, prioris Sponſæ jus utique erit potius arg. Reg. qui prior 54. in 6.

Certum eſt 2. Pariter implenda prima eſſe caſu, quo poſterior Sponſa conſcia erat priorum Sponſalium, initorum cum alia; quia ſi notitiam iſtorum habuit, decepta dici non poſſet arg. l. Labeo 1. §. ſi intelligatur 6. ff. de edilit. Edict.

Certum eſt 3. Implenda in contrarium eſſe ſecunda Sponſalia, quando prior Sponſa vult cedere Jure ſuo, aut alias obligatio priorum Sponſalium ex juſta cauſa diſſolvitur, quia ne poſteriora Sponſalia dicantur peccaminosa eſſe, præſumendum eſt, illa non fuiſſe contracta abſolutè, ſed conditionatè, ſi nempe priora Sponſalia ex renunſiatione prioris Sponſæ, vel alia ex cauſa deſierint obligare, atqui ſi ita conditionatè poſteriora ſint inita, obligationem inducunt, etiam ſi copula non acceſſerit, ſecundum dicta n. 42. ergo multò magis poſt diſſolutionem prior-

priorum obligabunt, quando accessit copula, ut sic Matrimonij contractu compensetur damnum illatum.

45 *Dubium* procedit solum casu, quo prioribus Sponsalibus carnale commercium non accessit, accessit autem secundis, & Sponsa hæc altera Sponsalium prius initiorum fuit ignara, Major in 4. dist. 27. q. 5. Conink D. 23. de Sacram. dub. 4. concl. 4. n. 34. Rebell. l. 4. de oblig. Just. q. 2. sect. 8. n. 56. Pont. l. 12. c. 14. n. 4. Pal. tr. 28. D. 1. p. 22. n. 6. Honor. tit. de Sponsal. n. 15. existimant eo casu Sponsalia priora utrimque solvi, & posteriora adimpleri debere. *Fundantur* 1. quia per copulam fit anticipata quædam traditio corporis, quæ cum ante Trid. habuerit vim inducendi Matrimonium e. veniens 15. & c. is qui fidem 30. de Sponsal. hodie saltem inducet Sponsalia cum posteriore, & quæ cum alia persona prius inita sunt, dissolvit arg. l. quotiens 15. C. de R. V. ex cuius dispositione, si res, quæ uni est vendita, alteri postea vendatur iterum, & tradatur, licet primo facta sit injuria, venditio tamen secunda tenet. 2. Cum duo inter se certant, unus de lucro captando, alter de damno vitando, huic potius favendum est, quam illi. atqui in proposito secunda Sponsa certat de damno vitando, prima solum de lucro captando, ergo secunda favendum est præ prima. 3. Qui post Votum Religionis, vel Castitatis emissum corrumpit Virginitatem, tenetur eandem ducere, non obstante Voto prius emissio. ergo etiam in proposito casu tenebitur ducere secundam, si eam corrumpit, non obstantibus Sponsalibus cum prima.

46 Resolvi difficultas ista ope distinctionis potest: Vel enim deceptæ damnum non est grave, aut saltem alio modo, quam, secutis nuptiis, compensari potest, vel contra grave est, nec alio modo, quam per nuptias compensabile.

Si primum, deflorator à prioribus Sponsalibus, Sponsam invitâ, non potest recedere. Ita Sot. in 4. dist. 27. q. 2. art. 4. Henriq. l. 11. de Matr. c. 13. n. 3. Gutier. de Matr. c. 27. n. 7. Sanch. l. 1. de Matr. D. 49. n. 5. Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 5. Zoel. tit. de Sponsal. n. 36. Engl. ibid. §. 3. n. 5. Pirhing n. 57. Schambog. n. 88. König n. 27. Krimer n. 273. Wieselner hic n. 24. Reiffenstuel ibid. n. 7. *Ratio est* 1. Quia per injuriam illatam posteriori Sponsæ non auferitur jus prioris; quamvis enim hæc ob notabilem mutationem, quæ hujusmodi defloratione intervenit ex parte Sponsi, Sponsalibus secum initis non amplius adstringatur, ipsa tamen, si velit, petere adhuc potest, ut Sponsus fidem sibi datam servet. 2. Quia sic magna aperiretur via fraudibus, & dolis, dum quisvis liberari à sua Sponsa, & cum alia conjungi cupiens, absque omni alia causa illico se liberare pos-

set, spondendo nempe alteri Matrimonium, & copulam cum ea habendo. 3. Quia si hoc casu dissolverentur priora Sponsalia, dissolverentur vel ratione promissionis, vel ratione damni: *non ratione promissionis*; quia hæc cum nulla sit, jus Matrimonij transferre in posteriorem non potuit arg. l. non dubium 5. pr. §. sed est C. de LL. *Non etiam ratione damni*; quia hoc, ut ponimus, referri alia ratione potest. Tenebitur ergo hoc casu deflorans ducere primam, si adhuc potest. Dixi, *Si adhuc potest*; nam casu, quo posteriora Sponsalia cum copula habita sunt cum cognata primæ Sponsæ in primo gradu, sine dispensatione cum neutra amplius inire Matrimonium potest: non cum prima ob impedimentum Affinitatis; nec cum secunda ob impedimentum publicæ honestatis, quod ex prioribus Sponsalibus validis ortum est: & sic juxta aliquos tollitur omnino obligatio etiam ducendi primam: de quo videatur Tit. 1. n. 210. *Et seqq.* ubi dixi, interveniente Impedimento dirimente dispensabili, eum, qui causa impedimenti extitit, teneri petere dispensationem, & hac impetrata, itare Sponsalibus.

Si secundum, & secunda Sponsæ, 47 priorum Sponsalium ignaræ, grave damnum, quod alio modo, quam per nuptias compensari nequeat, illatum est, tenebitur prima ex Charitate saltem jure suo cedere, & permittere, ut deflorans nuptias ineat cum secunda, ut plerique ex cit. advertunt cum Sanch. l. cit. n. 6. *Ratio est*, quia Caritas quemlibet obligat ad leve damnum subeundum, si ita grave damnum proximi impediri possit. An verò hæc obligatio solum se contineat intra forum conscientiæ, an contra locum habeat etiam in foro externo, ita, ut casu, quo prima Sponsa nollet Jure suo cedere, deceptor nihilominus ad posteriorem ducendam obligari, & condemnari à Judice possit, dubium est inter DD. *Affirmant* Ludovicus Lopez p. 2. Instr. de Matr. c. 38. fol. 1046. Henriq. l. cit. Sanch. n. 6. *Negant* alij cum P. Reiffenstuel l. cit. quia non apparet, quo Jure aliquis in foro externo compelli possit, ut ad liberandum alterum à gravi malo jus suum derelinquat.

Argumenta in contrarium allata in tentum non obtinent. *Ad 1.* cum copula illa post Trid. sit merè fornicaria, non potest habere rationem legitimæ traditionis, quæ jus auferatur priori Sponsæ. *Ad 2.* imprimis etiam prima Sponsa certat de damno vitando, cum amissio Juris quaeriri, & radicari non minus inter damna numerari debeat, quam alia Juris violatio: unde sicut prima Sponsa est prior tempore, ita etiam est potior Jure. Reiffenstuel hic n. 9. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 54. *respons. ad 3.* Dinde prerogativa certantus de damno vitando non habet

bet vim jure suo privandi alterum, quando damnatum illud alio modo compensari potest.

Ad 3. Aliud est in Voto Religionis, vel Castitatis; nam ex Voto solum oritur obligatio Religionis; ex Sponsalibus vero exurgit obligatio Justitiæ, quæ multo est strictior. Prima ex Voto cessat in casu Argumenti; quia DEUS non vult impleri promissionem sibi factam cum damno tertij: non vero cessat obligatio Justitiæ orta ex Sponsalibus primis per Sponsalia secunda cum defloratione; quia homines nolunt privari jure suo propter injuriam illatam alteri.

Quæritur 5. An, ut ex duobus Sponsalibus validentur posteriora, autoritate Ecclesiastica dissolvi priora possint? *Certum est* dissolvi posse, si ex parte Sponsi, vel Sponsæ prioris post Sponsalia, legitime inter illos contracta, superveniat, vel appareat iusta resiliendi causa; nam si de ejusmodi causa liqueat, etiam propria autoritate Sponsus resiliere à Sponsa potest, & vicissim, ut dictum est *Tit. 1. n. 215.*

Dubium est, quando alia causa non est, nisi, quod is, qui utraque Sponsalia iniit, à Sponsa, vel Sponso priore valde abhorrere, aut eum odisse coeperit; quod affectu multo proniore feratur in posteriorem Sponsam, vel Sponsum; quod nuptiæ cum secunda sponsa, vel Sponso statui ejus magis convenire, aut privatim, vel publicè utiliores fore judicentur &c.

Ad quod dubium respondeo distinguendo: Vel enim dispensatio in Sponsalibus primò initis ob aliquam ex assignatis causis petitur à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, aut alio Prælato Papâ inferiore.

Si primum, nemo facillè ambigit, quod ex tali causa, præsertim si Spirituale animæ, aut publicum bonum spectet, Apostolica au-

thoritate dirimi Sponsalia priora possint, & ita convalidari secunda; cum enim ex gravi, & præsertim publica causa Pontifex relaxare possit vinculum Matrimonij rati, ut dicitur *infra Tit. 19. de Divort.* multo magis ab illo dissolvi poterunt ex simili causa Sponsalia de futuro, juxta Regulam, *Cui licet, quod plus est, licet utique quod est minus.*

Si secundum, probabilis negatur, eam potestatem competere Episcopo, vel alij Prælato autoritate Ordinaria, prout docent Armill. *V. Matrimonium n. 60.* Paludan, in *4. dist. 27. q. 1. art. 2. n. 14.* Sot. *dist. cit. q. un. art. 1. concl. 2.* Veracruz p. 1. *Specul. art. 27. paulò post, princ.* Cajet. in *Summ. V. Matrimonium c. 1. §. 85 scito.* Henriq. l. 12. *de Matr. c. 2. n. 2.* Lud. Lopez p. 2. *Instr. de Matr. c. 46. circa 5. Impedim.* Sanchez l. 7. *de Matr. D. 17. n. 13.* Wiestner *hic n. 26.* & colligitur ex *c. litteris 10. de Sponsal.* ubi Alexander III. Episcopo Pictaviensi mandat, ut Sponsum ad fidem Sponsæ datam, per nuptias adimplendam compellat, non obscuro indicio, sponsalia ab Episcopo relaxari non posse.

Ratio est, quia hujusmodi Sponsalium dissolutione fit quidem petenti favor, alteri tamen auferitur jus, ex ijs justè acquisitum, atqui jus alteri quocunque iusto titulo acquisitum nemo auferre potest, qui Summo Principe inferior est, imò nec ipse Supremus Princeps, nisi ex causa gravi, & ferè publica. ergo &c.

Neque Episcopis patrocinatur Regula, quam tradunt *Abulensis, Victoria, Sotus*, quod Episcopus in sua Diocesi possit, quod in tota Ecclesia potest Pontifex; nam hæc Regula, ut aliquando jam dixi, nisi varijs adhibitis limitationibus temperetur, profus inanis est, & nullo Juris adminiculo nixa.

